

Symposium Hoogbegaafdheid
Groningen

Herkennen, vaststellen en begeleiden van leesproblemen en dyslexie bij hoogbegaafden

Sietske van Viersen

Universiteit Utrecht

Wie, wat, waarom?

- Ook hoogbegaafde kinderen hebben last van leesproblemen en/of dyslexie
- Vragen vanuit ouders en leerkrachten/scholen
- Wildgroei aan dyslexieverklaringen

Belangrijkste vragen

Herkennen

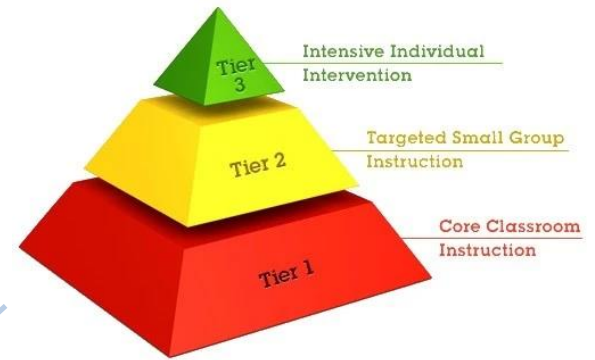
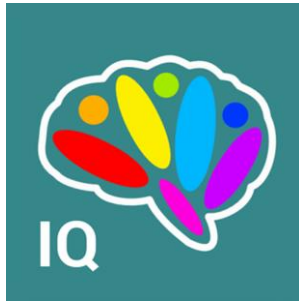
- Wat zijn de kenmerken van HB kinderen met dyslexie?
 - Wat is anders, wat niet?
- In hoeverre kunnen HB kinderen leesproblemen/dyslexie maskeren?
- Kan een HB kind een diagnose onterecht mislopen door compensatie?

Begeleiden

- Welke aanpak werkt het beste?
- Hoe houd je rekening met de hoogbegaafdheid?

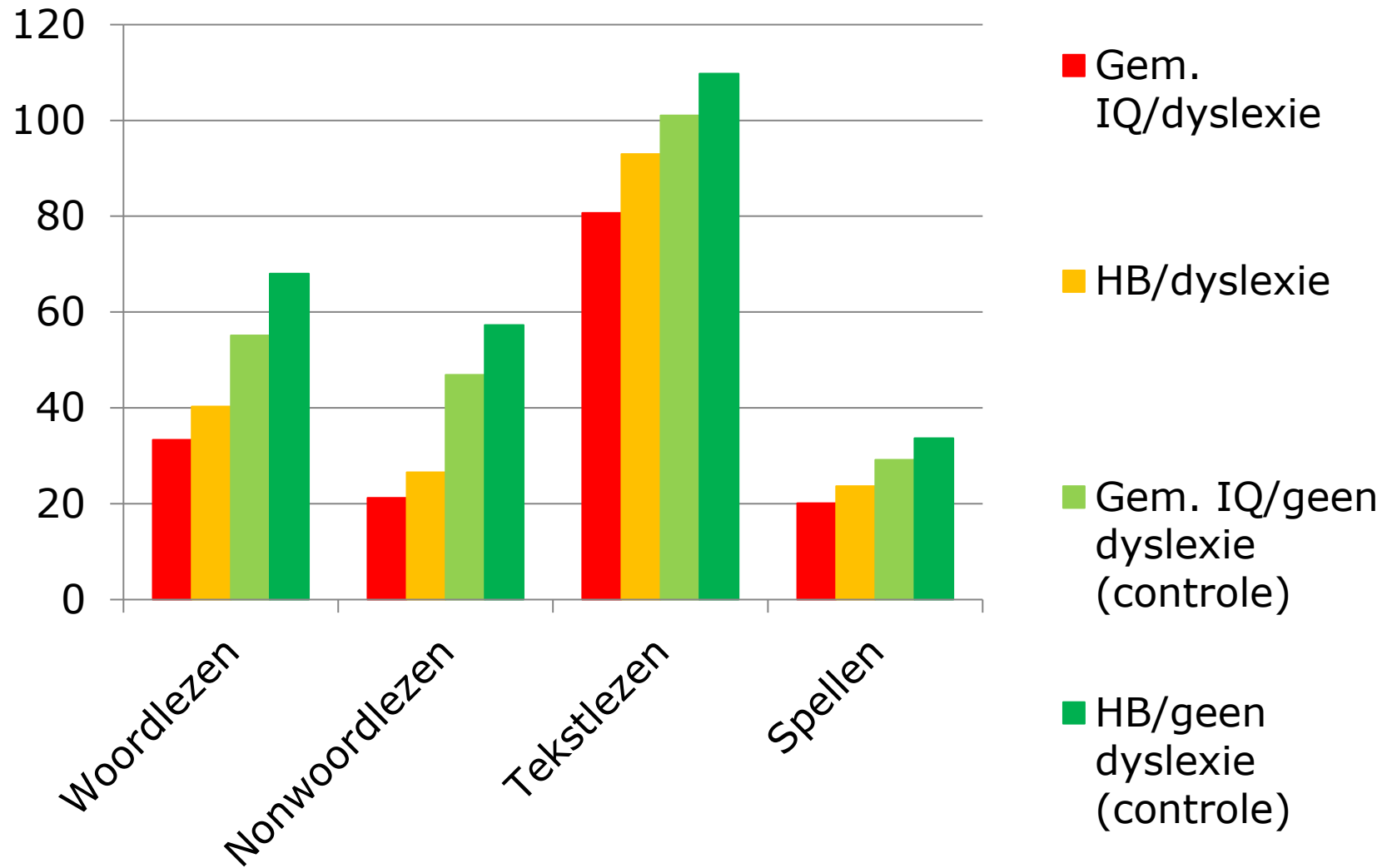
HBDYS-studie

Univers

Herkennen: Kenmerken

van Viersen, Kroesbergen, Slot, & de Bree, 2016

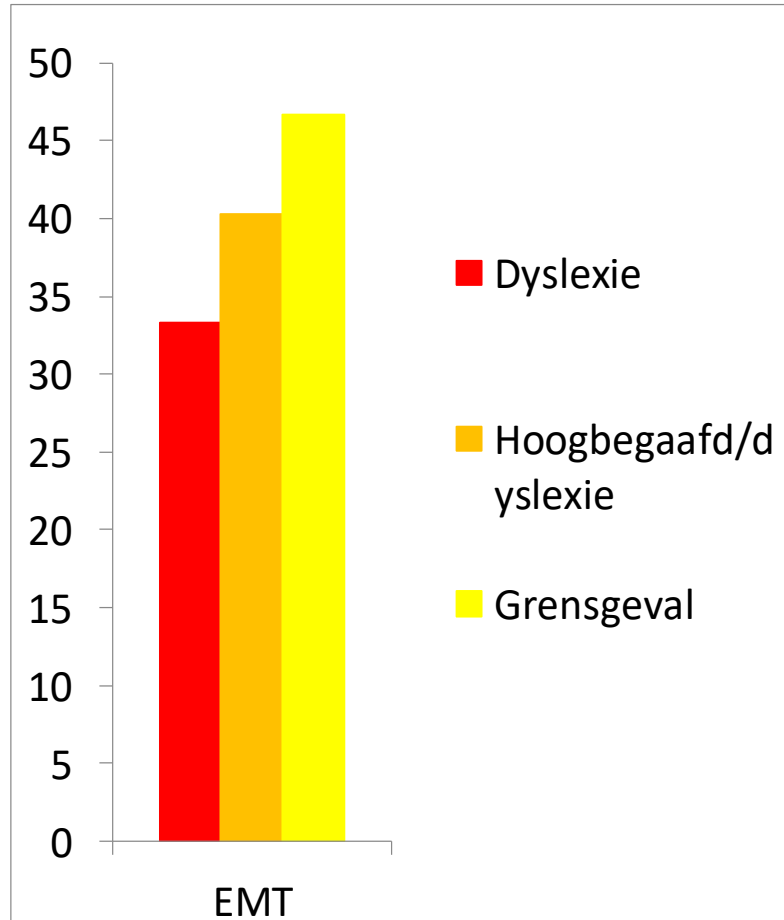

Herkennen: Kenmerken

- Problemen zijn minder zichtbaar
 - Variatie binnen onderste 10%
 - Risicofactoren zijn minder zichtbaar
 - Compensatie op taak-gerelateerde aspecten
 - Duidelijke sterktes zetten je op het verkeerde been
 - Sterkte \neq beschermende factor \neq compensatie
- Leidt tot problemen met signalering, ondersteuning en doorverwijzing

Herkennen: Grensgevallen

van Viersen, de Bree, Kroesbergen, Slot, & de Jong, 2015

Herkennen: Grensgevallen

- Milde leesproblemen \neq gemaskeerde dyslexie
 - Minder ernstige tekorten
 - Minder stapeling van tekorten
 - Vergelijkbaar qua sterktes

Compensatie

- Mogelijk in het Engels als tweede taal
 - Transparantie van de taal
 - Blootstelling
- Groep 'resolvers' op VO
 - Aanwijzing voor compensatie over tijd
 - Oorzaak nog onbekend
 - Mogelijkheid
 - Noodzaak

van Viersen, de Bree, Kalee, Kroesbergen, & de Jong, 2017; van Viersen, de Bree, & de Jong, 2019

Vaststellen: Dyslexie

- Diagnostiek – anders of niet?

Nee!

- Criteria voor dyslexie:
 - een significante achterstand op het gebied van lezen en/of spellen (laagste 10%)
 - een persisterende achterstand (didactische resistentie)
 - afwezigheid van exclusiefactoren (alternatieve verklaringen)

Vaststellen: Leesproblemen

- Problemen komen voort uit discrepantie tussen
 - vereiste niveau o.b.v. intelligentie
 - daadwerkelijke lees- en/of spellingvaardigheid
- Diagnostiek
 - Herformulering hulpvraag
 - Ondervonden last/hinder als gevolg van lees- en/of spellingproblemen
 - Handelingsgerichte diagnostiek
 - Focus verschuift van vaststellen leerstoornis naar in kaart brengen onderwijs- en ondersteuningsbehoeften

Begeleiden: Dyslexie

- Niet aanpassen: Inhoud van de dyslexiebehandeling
- Wel aanpassen: Vorm van de behandeling
 - Hoogbegaafdheid-specifieke aanpak
 - Benadering als complexe problematiek, waarin beide factoren worden meegenomen
 - Pas op voor te snelle overgang van remediëren naar compenseren

Begeleiden: Milde leesproblemen

- Benadering vanuit context hoogbegaafdheid
 - Welke specifieke problemen ervaren hoogbegaafde kinderen als gevolg van hun hoge intelligentie?
 - Context leerproblemen/dyslexie niet relevant
- Afstemming op onderwijs- en ondersteuningsbehoeften in brede zin
 - Wat zijn de ambities van het kind? Wat moet het daarvoor kunnen?
 - Technisch lezen en spellen blijven oefenen
 - Focus op bredere vaardigheden die belangrijk zijn voor verdere schoolloopbaan
 - **Geen inzet van dispenserende maatregelen**
 - **Compenserende middelen alleen inzetten om een hóger niveau te halen**

Richtlijn

<https://www.stichtingdyslexienederland.nl/publicaties/brochures-sdn/richtlijn-lees-en-spellingproblemen-in-combinatie-met-hoogbegaafdheid>

E-mail: S.vanViersen@uu.nl

